

Dnr: 2016-1014

Underlag för handläggning av evenemang

Detta är ett underlag som miljö- och byggnadsförvaltningens personal använder vid handläggning av polisytranden om offentlig tillställning samt vid framtagande av eventuellt tillhörande försiktighetsföreläggande.

Underlaget är även tänkt att vara ett stöd för arrangörer av evenemang. Därför kommer underlaget även att finnas på kommunernas webbplatser.

Underlaget är endast vägledande och avsteg kan göras i de enskilda fallen om det finns motiv till detta.

Bygglov

Camping och skyltar är normalt sett bygglovspliktiga.

För camping är normal semesterperiod fyra veckor. För tidsperioder under fyra veckor krävs däremot inte bygglov. Det är ändå viktigt att man som arrangör har samråd med räddningstjänsten även vid kortare evenemang för att säkerställa krav på säkerhet som till exempel brandskydd.

Skyltar och vepor inom detaljplan kräver normalt sett bygglov. Här är lagen tydlig och det krävs inte bygglov om de endast är tillfälliga och ska sitta uppe mindre än två veckor. Detsamma gäller även scenbyggen och uppställning av toaletter. Om dessa endast ställs upp tillfälligt, det vill säga under en kortare period mindre än fyra veckor, så krävs inte bygglov.

Avfallshantering

Avfall som uppkommer vid festivaler och liknande evenemang ses i regel som hushållsavfall. Med hushållsavfall menas avfall som uppkommer som en följd av att många människor vistas på en plats. För hushållsavfall gäller kommunalt monopol. Det innebär att avfallet ska transporteras och omhändertas i kommunens regi. Annat avfall som träpallar, tält, presenningar, bygg- och rivningsavfall, med mera, ansvarar arrangören själv för att det tas hand om på lämpligt sätt.

Inför ett evenemang är det därför viktigt att arrangören i god tid tar kontakt med Östra Smålands Kommunaltjänstförbund som tar hand om hushållsavfallet i Hultsfreds kommun eller Vimmerby Energi och Miljö AB som tar hand om hushållsavfallet i Vimmerby kommun. Beroende på evenemangets omfattning och tid på året kan tiden för planering och iordningställande inför evenemanget variera.

Sortering av avfall

Hushållsavfall sorteras i fraktionerna matavfall och restavfall (med start tidigast hösten 2016, till dess hanteras matavfall och restavfall gemensamt). Förpackningar av glas, plast, metall och papper ska alltid sorteras ut. Detsamma gäller returpapper, elektriskt och elektroniskt avfall, ljuskällor, batterier och farligt avfall.

Ansvar för avfallet

För arrangören är det viktigt i kontakten med fastighetsägaren och i hyresavtalen att klargöra vem som ansvarar för att ta hand om avfallet som uppkommer under evenemanget samt vem som ansvarar för avgifter och kostnader kopplade till detta. Det ska också finnas en plan för städning av platsen när evenemanget är slut.

Om det finns särskilda skäl kan fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren själv tillåtas ta hand om avfallet om det kan göras på ett sätt som inte påver-

kar människors hälsa eller miljön. För att ordna transport och omhändertagande av hushållsavfall måste arrangören få dispens från det kommunala monopolerna. Ansökan om dispens görs hos miljö- och byggnadsnämnden minst fyra veckor före det planerade evenemanget.

Ansökan ska vara skriftlig och innehålla:

- allmänna uppgifter om anmälan eller sökanden samt berörd fastighet,
- uppgifter om vilka avfallsslag som ska omhändertas,
- en redogörelse för på vilket sätt omhändertagandet ska ske utan att det innebär risk för olägenhet för hälsa och miljön samt,
- den period som ansökan avser.

Mer information

Hultsfreds kommuns webbplats (www.hultsfred.se)

Föreskrifter om avfallshantering för Hultsfreds kommun

Vimmerby kommuns webbplats (www.vimmerby.se)

Föreskrifter om avfallshantering för Vimmerby kommun

Tillgång till toaletter

Hur många toaletter och vilken typ av toaletter ett evenemang behöver beror på typ av verksamhet och hur många besökare som kommer. För riktlinjer om antalet toaletter, se tabellen nedan:

Verksamhet	Antal toaletter	Per besökare
Offentliga tillställningar a)	Minst 1+1u	400 besökare
Tillfälliga festplatser b)	3d+2h+2-3u	300-500 gäster
	13-20d+5-8h+18-24u	500-1000 gäster
Servering c)	Krävs inte	<10 gäster
	1d+1h+1u	10-75 gäster
	3d+3h+3u	200-225 gäster
Pensionat med mera	1	10-tal gäster
Campingsplatser (enhet=tält, husvagn, stuga)	1d+1h	<10 enheter
	4d+4h+1u	100 enheter
	8d+7h+1u	230-280 enheter

u=urinoar (antal platser per urinoar anges inte här), d=damtoalett,
h=herrtoalett

- a) Avser utöver befintliga permanenta toaletter på platsen och utöver särskilda toaletter för livsmedelspersonal.
- b) Utöver särskilda toaletter för livsmedelspersonal.
- c) Utöver särskilda toaletter för livsmedelspersonal.

Livsmedelshantering

Registrering

Om någon vill hantera mat på ett evenemang måste företaget vara registrerat i sin hemkommun. Registreringsbeviset ska alltid finnas i livsmedelslokalen.

Krav på hantering och utrustning

Kraven i livsmedelslagstiftningen ska alltid följas och lagstiftningen gäller all livsmedelshantering. Detta gäller:

- God ordning och hygien gäller för såväl beredning som servering och försäljning. Utrustning ska utgöras av lätt rengörbart material, redskap och arbetsytor.
- Rena händer och skyddskläder samt bra råvaror är naturligtvis mycket viktigt. Huvudbonad ska alltid användas och i vissa fall även skyddshandskar.
- Plats för hantering och försäljning ska vara utrustad med varuskydd mot kundsidan och vara utformad så att livsmedel skyddas mot kunder, nederbörd eller annan påverkan. All hantering ska ske under tak. Markytan i hanteringsutrymmena ska vara täckt av trall, presenning eller av annat likvärdigt material, alternativt rensopad och ren asfalt.
- Plats där livsmedel hanteras ska vara utrustad med tillräckligt antal avställnings- och arbetsytor. Det ska finnas tillräcklig mängd utrustning för kyl- eller frysförvaring, varmhållning, med mera. Rutiner ska finnas så att vare sig livsmedel eller behållare för livsmedel förvaras direkt på marken. Plats nära trafik ska också undvikas. Åtskilda arbetsbänkar ska finnas för beredning av varm- eller kallmat.
- I hanteringsutrymmen ska det finnas lämplig och lättillgänglig anordning för handtvätt under rinnande dricksvatten. Anordningen ska vara utrustad med flytande tvål och engångshanddukar. Allt vatten som används ska vara av dricksvattenkvalité.
- Avfallsvatten ska tas omhand på ett hygieniskt sätt. Avfall och sophantering ska inte ske i livsmedelslokalen så att ingen direkt eller indirekt påverkan sker på livsmedlen.
- Finns inte diskmaskin ska muggar, bestick och annan servis vara av engångsmaterial.
- Beredning, sköljning, tvättning och uppskärning av alla livsmedel som saluförs ska ske i godkänd livsmedelslokal.
- Hackade grönsaker betraktas som kylvara (rekommenderat högst +8°C)
- Rökning är inte tillåten i försäljnings- och hanteringsutrymmen.
- Toalett som endast är avsedd för personal som hanterar livsmedel ska finnas på området där försäljningen sker.

- Utrymmen ska finnas för lagerhållning av varor, rengöring av utrustning och förvaring av all utrustning när verksamheten inte pågår.
- Livsmedlen ska skyddas så att de inte kontamineras.
- Förvaring av kylvaror ska ske i den temperatur som föreskrivs för varan eller vid rekommenderat högst +8°C.
- Förvaring av frysvaror ska ske under -18°C.
- Vid varmhållning ska livsmedlen hålla lägst +60°C och tiden för varmhållning bör inte överskrida två timmar.
- Temperaturerna som anges ovan gäller även under transporter.
- Temperaturer ska kunna kontrolleras.
- Verksamheten får inte orsaka olägenheter för omgivningen. Kärl eller sopsäckar för avfall, både från gästerna och från livsmedelshanteringen, ska finnas på plats. Lukt, rök eller andra störningar får heller inte uppkomma.
- Djur får inte vistas i försäljnings- och hanteringsutrymmen.
- Egenkontrollprogrammet ska följas.

Serveringstillstånd

Om alkohol ska serveras på ett evenemang måste det finnas ett serveringstillstånd. Serveringstillstånd söks i respektive kommun hos socialförvaltningen. Socialförvaltningen skickar i sin tur ansökan på remiss till Polisen. De kan också skicka den på remiss till miljö- och byggnadsförvaltningen.

Om miljö- och byggnadsförvaltningen får remiss på en ansökan ska vi svara på om ett serveringstillstånd är lämpligt utifrån kända störningar från tidigare evenemang eller liknande evenemang. Det kan bli aktuellt att begränsa tider eller ljudnivåer vilket då skrivs i ett enskilt beslut eller tas upp i yttrandet till polisen på ansökan om tillstånd enligt ordningslagen. Om det inte finns något speciellt att ta hänsyn till brukar vi svara ungefär så här:

”Socialförvaltningen har berett oss möjligheten att yttra oss på aktuell tillståndsansökan. Man önskar veta om det finns närboendestörningar. En remiss inkom ... till miljö- och byggnadsförvaltningen. Miljö- och byggnadsförvaltningen har i dagsläget inte fått in några klagomål på verksamheten. Närboende bör meddelas om när olika arrangemang planeras att äga rum. Miljö- och byggnämnden har med hänvisning till ovanstående inget att erinra och tillstyrker tillstånd för servering av alkoholdrycker.”

Vi ska också svara på om verksamheten har tillräcklig livsmedelshantering. Verksamheten ska enligt alkohollag (2010:1622) tillaga eller på annat vis tillreda ett varierat utbud av rätter i eget kök. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Ljudnivåer

När ett musikevenemang ska arrangeras ansvarar verksamhetsutövaren för att verksamheten kontrolleras genom så kallad egenkontroll. Ansvaret för att kontrollera verksamheten grundar sig på 26 kap 19 § miljöbalken. Det innebär att det ska finnas rutiner för bullermätningar och andra kontroller samt en tydlig ansvarsfördelning. Det innebär också att alla kontroller ska dokumenteras.

Egenkontroll

Hur egenkontrollen ska utformas och dokumenteras beror på verksamhetens omfattning och vilken påverkan den kan ha på människors hälsa. Mätningar av ljudnivån ska dokumenteras och kunna visas upp vid miljö- och byggnadsförvaltningens inspektioner eller skickas in till oss på begäran. Besökare ska kunna njuta av musiken utan risk för hörselskador och boende i närheten ska inte störas av verksamheten.

Lagstiftning

Miljöbalken finns bland annat för att skydda människors hälsa och ska förhindra att olägenheter för människors hälsa uppkommer. En olägenhet för människors hälsa är enligt 9 kap 3§ miljöbalken en störning som kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Socialstyrelsens allmänna råd med riktvärden och Naturvårdsverkets riktlinjer ger stöd vid vår bedömning av olägenheter.

Riktvärden för höga ljudnivåer

Folkhälsomyndighetens allmänna råd innehåller riktvärden som inte ska överskridas i lokaler och platser, inomhus och utomhus där hög musik spelas. Det kan till exempel vara konserter, träningslokaler eller diskotek. Följande riktvärden gäller för evenemang där barn under 13 år har tillträde:

- Maximala ljudtoppar 110 dB (A)
- Ekvivalent ljud* högst 97 dB (A)

* Ekvivalent ljudnivå = genomsnittlig ljudnivå under en viss tid

Om barn under 13 år inte har tillträde gäller högst 115 dB (A) maximalt ljud och högst 100 dB (A) ekvivalent ljud. Särskild hänsyn ska tas i verksamheter som är riktade till barn. Där bör ljudnivåer under 90 dB (A), ekvivalent ljudnivå, alltid eftersträvas.

Buller i närliggande bostäder

Folkhälsomyndighetens allmänna råd för buller inomhus innehåller riktvärden som inte ska överskridas i bostäder:

- Maximala ljudtoppar 45 dB (A)
- Ekvivalent ljud högst 30 dB (A)
- Ljud från musikanläggningar och ljud mer hörbara tonkomponenter 25 dB (A)

För lågfrekvent buller finns mer detaljerade riktvärden.

Buller utomhus

Buller utomhus bedöms enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller, som inte ska överskridas vid bostäders fastighetsgräns:

- Ekvivalent dagtid (7-18) 50 dB (A)
- Ekvivalent kvällstid (18-22) 45 dB (A)
- Ekvivalent nattetid (22-07) 40 dB (A)
- Maxnivå nattetid (22-07) 55 dB (A)

Vid tätortsnära evenemang, till exempel en stadsfestival, är dessa krav mycket svåra att uppfylla. Då är det extra viktigt att verksamhetsutövaren har en dialog med närboende i god tid innan evenemanget och följer nedanstående sluttider.

Ljudnivåer och sluttider för evenemang utomhus

Nedanstående bedömningar är miljö- och byggnadsnämndens generella ståndpunkter för ljudnivåer och sluttider vid evenemang utomhus. Bedömningarna gäller evenemang som pågår i maximalt två dagar. Vid längre evenemang kan det behöva ställas högre krav då påverkan för närboende blir större.

Centralt belägna evenemang med omgivande bostäder

Sluttid bör vara klockan 00.00 men kan förlängas på fredags- och lördagsnätter till 01.00 om man kan säkerställa att den ekvivalenta ljudnivån vid närliggande bostadshusfasad inte överstiger 70dB.

Evenemang utanför centrum som inte är omgivna av bostäder

Sluttid bör vara klockan 00.00 men kan förlängas på fredags- och lördagsnätter till 02.00 om man kan säkerställa att den ekvivalenta ljudnivån vid närliggande bostadshusfasad inte överstiger 70dB.

Evenemang på uteserveringar med omgivande bostäder

För att begränsa störningar till närboende från uteserveringar bör sluttid vara 22:00 söndagar, 23:00 måndag-torsdag, samt 24:00 fredag och lördag. Om musikspelning upphör på uteservering vid ovanstående tider kan ytterligare en timme medges för gästerna att vistas på uteserveringen. Gästerna kan också alternativt vistas inomhus istället efter dessa sluttider.

Vid klagomål

Vid klagomål på buller från en verksamhet ska verksamhetsutövaren kunna visa att kraven i miljöbalken är uppfyllda. Musikanläggningar bör förses med en ljudnivåbegränsare, så kallad limiter som begränsar ljudnivån från högtalarna och ställs in för att klagande inte ska störas av buller i sin bostad. Tilläggsisoleringar och andra åtgärder kan behöva utföras. Vid klagomål bör verksamhetsutövaren anlita en sakkunnig för bullerutredning

Tillsynsavgift

Miljö- och byggnadsnämnden har enligt miljöbalken möjlighet att ta ut en avgift för tillsyn och handläggning vid myndighetsutövning. Enligt fastställd taxa av kommunfullmäktige, är tillsynsavgiften för närvarande 730 kronor för varje timme nedlagd handläggningstid. För arbete utanför normal arbetstid tas 1,5 gånger taxan ut. Avgift tas inte ut för klagomål som visar sig vara obefogade.

Exempel på rutiner vid egenkontroll av ljudnivåer

Följande lista ger exempel på rutiner som bidrar till att hålla ljudet inom de föreskrivna nivåerna. Rutinerna ska dokumenteras och kunna visas upp för miljö- och byggnadsförvaltningen på begäran.

- Den som är ansvarig för musiken ska ha kunskap om vilken utrustning som används, risker med höga ljudnivåer, hur hörselskador kan undvikas och vilka riktvärden som gäller.
- Anpassa och ställ in ljudanläggningen med ljudnivåbegränsare (limiter) så att besökarna inte utsätts för skadliga ljudnivåer. Ljudanläggningen ska kunna låsas av sakkunnig, så att den alltid understiger riktvärdena. Glöm inte att informera personalen om låsningen så att den inställda nivån inte ändras.
- Vid boende i samma fastighet som verksamheten bedrivs är det snarare ljudnivån hos boende som avgör inställningen av limiter än riktvärden för höga ljudnivåer i lokalen. Kontakta grannar och närboende i förebyggande syfte och lyssna i deras bostad vid inställning av limiter. Inga bastoner ska uppfattas hos närboende.
- Anlita certifierad ljudtekniker vid inställning av limiter, utredning vid klagomål mer mera.
- Placera högtalarna så att besökarna inte vistas för nära. Tänk också på placering av högtalare för att undvika att närboende drabbas av störningar.
- Vid utomhusspelning ska du tänka på riktning av högtalare och placering av scen med hänsyn till närboende.
- Informera närboende i god tid inför arrangemang med tider samt kontaktperson som de kan nå under pågående arrangemang.
- Verksamhetens fönster och dörrar ska hållas stängda.

- Kontrollera att rökande gäster inte orsakar olägenheter för närboende genom att rök kommer in i friskluftsintag. Tänk på placering och utformning av uteservering och hur störningar från köer kan minimeras för att undvika att närboende drabbas av olägenheter.
- Förbättringar. Dokumentera eventuella åtgärder för att minska risken för störningar. Det kan exempelvis vara förbättrad ljudisolering.
- DJ eller ljudtekniker kan själv ha kontinuerlig kontroll av ljudnivån genom att avläsa den vid mixerbordet. Värdet behöver korrigeras för att motsvara det faktiska värdet där publiken vistas, se mätmetod SP INFO 2004:45.
- Använd instrument som mäter, visar och lagrar uppmätta ljudnivåer. Det finns vanlig ljudnivåindikator och instrument som varnar när ljudnivån är för hög. Tänk på att sådan utrustning oftast indikerar men inte begränsar ljudnivån. Hänsyn ska alltid tas till instrumentets felmarginal.
- Använd ljudblockerare. En ljudblockerare bryter strömmen automatiskt till musikanläggningen om en inställd ljudnivå överskrids. Även när en ljudblockerare används är det viktigt att komma ihåg att det inte är en ljudnivåmätare, och hänsyn måste alltid tas till instrumentets felmarginal.
- Utför bullermätningar för att kontrollera ljudnivån. Mätmetoder finns angivna i SP INFO 2004:45. Den som mäter bör vara väl insatt i hur och på vilket sätt man mäter. Vid tillfälliga arrangemang ska man utföra kontrollmätningar vid nya artister. Värdena ska kunna visas upp på begäran. Notera åtgärderna som utförs för att hålla gällande riktvärden.
- Var ska man mäta?
  - Vid konserter eller liknande på den plats som har högst ljudtrycksnivå.
  - Där besökare uppehåller sig längre stunder.
  - Inomhus hos boende vid klagomål.
  - Utanför fastighetsgränsen eller område vid uteservering.

Mer information

Folkhälsomyndighetens allmänna råd för höga ljudnivåer (FoHMFS 2014:15)

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13)

Broschyren ”Kontrollera ljudnivån – Undvik hörselskador på grund av hög musik”

SP INFO 2004:45, Mätning av höga ljudtrycksnivåer – mätmetod för diskotet, konserter och andra platser där musik framförs.

Verksamheter inom hygienisk behandling

Verksamheter inom hygienisk behandling som använder sig av stickande och skärande verktyg som innebär risk för blodsmitta är anmälningspliktiga. Stickande och skärande verktyg kan till exempel vara skalpeller, akupunktur nålar, piercingverktyg eller liknande. Verksamheter som hör hit är i huvudsak piercing, tatuering, fotvård, hudvård och akupunktur. Till tatuering räknas även kosmetisk tatuering och permanent make up, eftersom man penetrerar hudbarriären.

Undantag från anmälningsplikten är verksamheter där den som utför akupunktur har legitimation enligt patientsäkerhetslagen. Håltagning där ett sterilt smycke i engångskasett används, är heller inte anmälningspliktigt.

Om en verksamhet är anmälningspliktig betyder det att verksamheten ska göra en anmälan till miljö- och byggnadsnämnden. För att göra en anmälan om hygienisk verksamhet ska blanketten "Anmälan om hygien-, undervisningslokal och bassängbad" fyllas i och skickas in till miljö- och byggnadsförvaltningen. Blanketten finns på respektive kommuns webbplats. Även ambulerande verksamheter inom yrkesmässig hygienisk behandling ska göra en anmälan.

Om en verksamhet flyttar till en ny lokal behöver verksamheten göra en ny anmälan. Detta eftersom en ny riskbedömning behöver göras. På liknande vis kan man resonera när det gäller ambulerande verksamhet. Man öppnar på annan plats i en annan lokal, fast under en tillfällig period.

Yrkesmässig verksamhet med hygienisk behandling måste anmälas även om man inte arbetar i sin egen lokal, till exempel vid besök i hem eller på mäsor. Anmälan ska göras till den kommun där utövaren har utrymmen för rengöring, lagring, med mera. Det är lämpligt att den som bedriver ambulerande verksamhet även meddelar de kommuner som man planerar att arbeta i. Då kan en skriftlig anmälan krävas. Om en verksamhet bedrivs i en husvagn eller en husbil som flyttas runt mellan kommuner ska en anmälan göras till varje kommun där verksamheten bedrivs.

Vad är en lämplig lokal?

En lämplig lokal ska vara tillräckligt stor för att kunna separera rena ytor från smutsiga. Det måste till exempel finnas en yta för hantering av desinfekterade eller sterila instrument och en yta för använda instrument, för att minska risken för smittspridning.

Det är också viktigt att det finns avgränsade utrymmen för väntrum och behandlingsrum samt för rengöring och sterilisering av utrustning, med förvaring för rent respektive sterilt material. Har verksamheten bara tillgång till ett rum kan en avgränsning med skärmväggar vara en lösning.

För att handhygien ska kunna skötas måste det finnas ett tvättställ i behandlingsrummet. Tvättställ i toalettutrymmen räknas inte. Det bör även finnas speciella utrymmen för städredskap.

Vilka material som används i lokalen är en viktig fråga för att den ska vara så lättstädad som möjligt. Till exempel ska mattor undvikas. God ventilation och lämplig temperatur är andra viktiga faktorer som bidrar till en bra allmänhygien.

Lämpliga hygien- och arbetsplatsrutiner

- Det ska finnas rutiner för ytdesinficering av ytor på arbetsbord och behandlingsplats mellan kunder.
- Handtvätt och handdesinfektion måste utföras kontinuerligt. Smycken får inte användas för då blir det omöjligt att få en effektiv handdesinfektion.
- Den som utför behandlingen får inte bära klocka eller ha smycken på händerna, armarna, läpparna eller näsan.
- Steriliserat gods bör ha datummärkning.
- Olika hållbarhetstider gäller vid olika sterilprocessen vilket utföraren bör kunna.
- Distributören av försteriliserade produkter ska kunna visa att korrekt sterilisering har skett.
- Särskilda arbetskläder bör användas och ska förvaras på arbetsplatsen. Gärna kortärmad tröja.
- För lokaler med fotvård får inte vatten slås ut i toaletten.

Egenkontroll

Alla anmälningspliktiga verksamheter ska ha en egenkontroll. En kopia på dokumentationen av egenkontrollen ska visas upp eller skickas in till miljö- och byggnadsförvaltningen.

En del av egenkontrollen är att det ska finnas skriftliga rutiner för att säkerställa en god hälsoskyddsnivå i verksamheten. Det kan gälla funktionskontroll av diskdesinfektor och steriliseringsutrustning, rutiner för hygien, rengöring och städning. Även en kemikalieförteckning ska finnas. Det ska också finnas skriftlig information om eftervård och hälsorisker som alltid ska lämnas till kunden.

Mer information

Broschyren ”Piercing och tatuering – hälsorisker samt gällande lagar och regler”

Handboken ”Yrkesmässig hygienisk verksamhet – Piercing, tatuering, fotvård, massage med mera.”